

LBRIS

We know
books

NICOLAE FRIGIOIU

**DRAGOSTE ȘI PUTERE
POLITICĂ ȘI SEX**

TRITONIC

Tritonic Books

București | 2024

CUPRINS

Introducere	7
CAPITOLUL I DRAGOSTE ȘI PUTERE ÎN LUMEA POLITICĂ	13
CAPITOLUL II INFLUENȚĂ, PERSUASIUNE, MANIPULARE	37
CAPITOLUL III TIPURI ȘI PROFILURI PSIHOLOGICE	57
CAPITOLUL IV DRAGOSTE ȘI REVOLUȚIE	79
CAPITOLUL V POLITICĂ, SEX ȘI PUTERE ÎN LUMEA A TREIA	115
CAPITOLUL VI SEX ȘI POLITICĂ ÎN DEMOCRAȚIILE AVANSATE	135
CAPITOLUL VII VÂRSTA BIOLOGICĂ ȘI IMPACTUL EI SEXUAL	171
Bibliografie generală	193

Capitolul I

DRAGOSTE ȘI PUTERE ÎN LUMEA POLITICĂ

Politică, sex și morală

Vorbind de raportul dintre viața publică și viața privată a oamenilor politici, o examinare a conexiunilor dintre aceste două laturi ale existenței lor prin intermediul sexului este mai mult decât necesară. Dacă prin sexul biologic, noțiuni cu care vom opera de-a lungul lucrării, se înțeleg relațiile sexuale în vederea reproducerii sexuate, sexualitatea nu se confundă sau nu se limitează numai la a face sex sau doar la relațiile sexuale: „Sexualitatea este un aspect central al ființei umane, prezent de-a lungul vieții acesteia. Cuprinde sexul, identitățile și rolurile de gen, erotismul, plăcerea, intimitatea, reproducerea și orientarea sexuală.”

„Sexualitatea se exprimă prin gânduri, fantezii, dorințe, credințe, atitudini, valori, comportamente, practici, roluri și relații interpersonale”.⁸ În legătură cu prezența sexului/sexualității în viața politică se pun următoarele întrebări: 1. Există o relație de cauzalitate între dorința erotică și setea de

---

⁸ Organizația Mondială a Sănătății. Raport 2006. *Apud*: Laura Moran Fernandez, *Sexualitatea*. Editura Litera, București, 2002, p. 12.

putere? 2. Dar între sentimentul profund al iubirii și strategiile politice? 3. Care este raportul dintre narcisismul politicianilor și sado-masochismul lor? 4. Condiționează raportul dintre sexul biologic și sexualitate capacitatea de afrodisiac a Puterii? Căci dacă „sexualitatea este influențată de interacțiunea dintre factorii biologici, psihologici, sociali, economici, politici, culturali, legali, istorici, religioși și spirituali”⁹ atunci comportamentul sexual al politicianilor va fi influențat de modelele culturale din țările lor: S.U.A., Franța, Italia, Rusia etc.

Încă din 1914, în studiile sale despre narcisism, Freud identifică dragostea cu pulsivitatea sexuală numită de el «libido», iar narcisismul cu trecerea la dragostea obiectuală. «Noi înțelegem prin *libidou*, spunea Freud, acțiunea instinctuală care se raportează la tot ce poate fi înglobat în cuvântul dragoste. Ceea ce noi desemnăm prin cuvântul *dragoste* constă, în esență, în dragostea sexuală.¹⁰ Dar libidoul cuprinde și celelalte manifestări ale iubirii, ceea ce face din el un principiu vital: Erosul. În faza narcisică Eul unifică propriile pulsivități sexuale, creând premisele pentru dragoste obiectuală.

Narcisismul este un complement libidinal al egoismului, al pulsivității de autoconservare, legitim pentru orice ființă vie. Cu cât dragostea este mai narcisică cu atât investiția afectivă într-un obiect exterior este mai mică.¹¹

Dar Freud a abordat dragostea narcisică și dragostea de sine dintr-o perspectivă strict biologică. El nu a insistat îndeajuns asupra dimensiunilor morale și culturale ale acestui sentiment, ca și asupra metamorfozelor pe care dragostea le cunoaște în societățile contemporane alienate. Unul din cei mai cunoscuți discipoli ai lui Freud, Erich Fromm, va face un pas înainte și va vedea în dragoste un act fundamental de

⁹ *Ibidem*, p. 13.

¹⁰ Freud, Sigmund, Narcisism. An introduction. In: *Collected Papers*, vol. 4, 1914.

¹¹ *Ibidem*.

comunicare între ființele de sex opus. În *Arta de a iubi* (1978) el definește relația afectivă dintre două persoane ca un raport în care determinante sunt respectul pentru personalitatea celeilalte, simțul responsabilității. Totuși, Fromm precizează că o componentă esențială ulterioară a unei relații afective este o anumită doză de dragoste față de sine însuși.

Această combinație dintre erotism și narcisism amplifică funcția de afrodisiac a Puterii. Or, erotismul transformă partenerul într-un obiect al plăcerii. O plăcere de un tip special, deoarece în actul posesiei se manifestă elemente sado-masochiste, misogine, narcisice ale personalității dominante. Omul politic a găsit în erotism un mijloc de descărcare a energiei libidinale, un antidot împotriva anxietății, a tensiunii psihice acumulate în lupta pentru putere. Frustrările, eșecurile, decepțiile găsesc în plăcerea posesiei un balsam pentru durerea Speranței înșelate.

Dar erotismul are și o latură mistică și una narcisică „perfect adaptate la psihologia puterii: erotismul constituie o căutare mistică, un mijloc de a scăpa de insuportabilul sentiment al singurătății de care suferă omul modern”.¹² Pe de altă parte, instinctul de dominare prezent în lumea politică a găsit în erotism o cale de a fi satisfăcut prin intermediul plăcerii de a poseda: „În dragostea narcisică sunt adorate, în general, două Imagini: Imaginea Celuilalt, dar mai ales propria noastră imagine reflectată în ochii lui. Nu iubim pe cineva pentru că este ceea ce este, iubim pe acela care ne-a înțeles, care ne-a recunoscut valoarea și ne adoră. Îl supraapreciem pe celălalt pentru că nu putem crede că buna părere despre noi poate veni de la cineva mediocru. Într-un fel, este vorba de un serviciu reciproc: îl idealizăm pe celălalt, îl ridicăm în slăvi ca să fim ridicați în slăvi și iubiți de o ființă excepțională”.¹³

¹² Niel, Matilde, *Drama eliberării femeii*. Editura politică, București, 1968, p. 209.

¹³ *Ibidem*, p. 100–101.

De multe ori, idealizarea calităților fizice și morale ale femeii nu provine dintr-un sentiment adânc, al comuniunii dintre două ființe, ci din mândria bărbatului care se simte proprietarul unui obiect cu asemenea calități și care-i sporește prestigiul social: „El are, astfel, plăcerea de a poseda un obiect frumos, docil (...); pe de altă parte, de a domina acest obiect pentru că femeia este, după el, lipsită de calitățile pe care crede că le are în calitate de bărbat și care aduc prestigiul social.”¹⁴

Predispoziția către narcisism a omului politic este accentuată zilnic de personalul angajat la cabinetul său care, începând cu șoferii și oamenii de serviciu până la șeful de cabinet se întrec în a-i flata orgoliul, creind în jurul lui o lume de basm și din el un Prințisor alintat care crede în această lume. În aceste condiții, a avea o amantă devine o problemă de status social, deoarece Puterea își demonstrează sieși posibilitatea unei relații extraconjugale.

Dragoste și morală

În civilizațiile arhaice sexul era considerat o dimensiune sacră a existenței deoarece asigura continuitatea vieții prin fertilitate și reproducție. Relațiile sexuale erau considerate un act religios și ele se consumau după săvârșirea unui ritual purificator. În legislația vechilor evrei comportamentul sexual era prevăzut cu sancțiuni religioase. O infrațiune este un păcat care irită pe zei. Mitologia greco-romană conține numeroase exemple de incesturi și adultere (Oedip, Antigona, Oreste etc) abateri de la legile morale și civile ale Cetății care amenință viața din cadrul comunității. Odată ce ordinea naturii a fost violată, făptașilor trebuia să li se aplice o pedeapsă echivalentă pentru restabilirea valorilor profanate. Sunt necesare ritua-luri de purificare, pentru că s-a violat un tabu: necesitatea pedepsei derivă din necesitatea eliminării răului moral și

¹⁴ *Ibidem*, p. 84.

din restabilirea elementelor sacre tulburate. După cum se va vedea într-unul din capitolele următoare, sexul nu este doar o caracteristică biologică a omului; el este și una socială. Între pulsivitatea sexuală și actul de a procrea oamenii au creat instituții care să asigure creșterea și educația viitorilor membri ai comunității.

Apariția creștinismului a produs o restructurare profundă a raportului dintre politică și moralitate, dintre putere și sex. Creștinismul este o religie a mântuirii, arătându-le păcătoșilor cauza păcatului precum și calea care duce la salvare. Clauza specială a contractului pe care noua religie l-a impus lumii este salvarea de urmările nefaste ale păcatului originar. Valorile noilor comunități creștine sunt funcție de această aspirație fundamentală. Ele se instituie în jurul unei axe cu precădere morale: penitență, austeritate, smerenie. Ideea că aceste valori întăresc sufletul în lupta cu ispitele cărnii, sediu al plăcerii și al păcatului, a constituit unul din elementele liantului coeziv ale primelor comunități creștine.

Prin caracterul său transcendent noua religie amplifică valorile morale din primele comunități creștine până pe punctul de a face din ele o punte de legătură cu Divinitatea, încât aspirațiile și comportamentul uman să fie condiționate de încarnarea terestră a Verbului: „La început era Cuvântul și Cuvântul era Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul”.

Creștinismul impune o nouă concepție despre iubire. Ea este o valoare-scop, necondiționată în esența ei, de contingent. Plăcerea posesiei obiectuale, atracția și dorința erotică sunt interzise dacă nu sunt puse în slujba reproducerii vieții în familie. Spiritualitatea creștină se deosebește de cea antică păgână printr-un nou spațiu moral și printr-un nou umanism. În calitate de creator al lumii, Dumnezeu își iubește toate creaturile cu o dragoste egal împărtășită. Demnitatea eminentă a persoanei derivă din actul primar al iubirii divine. Atât de tare a iubit Dumnezeu creatura încât Fiul Său a coborât pe

Pământ și s-a făcut OM, iar prin jertfa sa supremă și-a luat asupra-și toate păcatele lumii ca să o salveze de la pieire.

În creștinism, toți oamenii se nasc egali, deoarece fiecare posedă un suflet de la Creatorul lor, fereastră spre mântuire și spre viața veșnică. Această conștiință a Egalității, provenind din calitatea de creștin, pune în mișcare valoarea cea mai de preț a comunităților creștine: iubirea aproapelui, ca expresie a iubirii lui Dumnezeu. În cadrul umanismului creștin, dragostea constituie structura spirituală a lumii și modelează celelalte valori creștine fundamentale: credința și speranța, instituindu-se într-o lumină fără de moarte pentru toate ființele. Ea înobilează valorile morale și sociale ale lumii creștine: solidaritatea, caritatea, smerenia, austeritatea, castitatea. Nu întâmplător Sfântul Apostol Pavel a văzut în dragoste valoarea supremă a existenței: „De-aș grai în toate limbile oamenilor și ale îngerilor, dar dacă n-am iubire făcutu-m-am aramă sunătoare și chimval răsunător. Și de-aș avea darul profeției și de-aș cunoaște toate tainele și toată știința și de-aș avea credința toată, să pot muta și munții, dar dacă n-am iubire, nimic nu sunt. Și toate averile mele de le-aș împărți și trupul de mi l-aș da să-l ardă dar dacă n-am iubire, nimic nu-mi folosește. Iubirea rabdă-ndelung; iubirea se dăruie; ea nu invidiază; ea nu se trufește, nu se îngâmfă; ea nu se poartă cu necuviință, nu-și caută pe ale sale, nu se întărită, nu ține-n seamă răul, nu se bucură de nedreptate ci de adevăr se bucură, pe toate le suferă, pe toate le crede, toate le nădăjduiește, pe toate le rabdă.

Iubirea niciodată nu se trece(...) Și acum rămân: credința, nădejdea, iubirea, aceste trei, dar cea mai mare dintre ele este iubirea”¹⁵

---

¹⁵ Sfântul Apostol Pavel. Epistola catre Corinteni. In: *Biblia sau Sfânta Scriptură*. Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001, p. 165.

Creștinismul pune accentul pe castitatea relațiilor sexuale din cadrul familiei monogame; viața sexuală este reglementată prin posturi și interdicții; avortul și divorțul sunt păcate grave. Ideologia renunțării la lume și la plăcerile ei s-a materializat în iconografia creștină în reprezentarea voit deformată a trupurilor de sfinți și de martiri, de schivnici care să sugereze ideea de suferință, de sfințenie, de post. În locul Venerei (Afroditei), zeița păgână a frumuseții corporale și a desfătărilor sexuale a apărut Fecioara Maria, Madonna, simbolul sfânt al maternității, al bunătății și castității. Istoria creștinismului este plină de exemple răsunătoare privind opoziția Bisericii față de abaterile de la legile morale și religioase ale căsătoriei, față de practicile incompatibile cu morala creștină. Nu de puține ori Patriarhul de la Constantinopol s-a pus în fruntea mulțimii răsculate și i-a interzis împăratului vinovat de bigamie și de adulter să intre în oraș sau în biserică. După cum Sfântul Părinte de la Roma, prin refuzul de a acorda dispensă pentru desfacerea căsătoriei unor regi și împărați (Henric al VIII lea; Napoleon I etc) a riscat schisme și conflicte religioase, tensiuni dintre Vatican și statele puternice ale Europei.

Începând cu Renașterea, mai ales prin opera lui Niccolo Machiavelli, *Principele* (1513), ca urmare a eliberării politicului de sub tutela religiei și a moralei, în viața politică se conturează un nou tip de moralitate, diferită de normele comportamentului individual. Valoarea acestei moralități constă în eficiența actului de guvernare pentru Binele Cetății sau în sinteza dintre Binele Individual și Binele Public. Poți să fii curat ca lacrima din punctul de vedere al moralei tradiționale, dar ca lider să fii catastrofal. Dimpotrivă, un lider poate fi impostor, cartofor, afemeiat, dar prin priceperea sa poate să aducă prosperitatea și pacea în țara sa. Cine este mai moral? Mitterand și Berlusconi sau Jimmy Carter și Barack Obama? În această privință, s-au conturat două poziții. Prima, a protestantismului puritan: „Un președinte care își

înșeală nevasta, cu atât mai vârtos își va înșela națiunea” și a doua, pragmatică, exprimată foarte plastic de actrița Shirley Temple: „Prefer un președinte care regulează o femeie decât un președinte care regulează o țară întreagă”.

Oricum ar sta lucrurile, „șeful statului rămâne șeful statului, iar familia lui un model care trebuie să încarneze și să personifice moralitatea unui popor. Însuși rolul pe care îl construiește, plecând de la legitimitatea conferită de votul popular, trebuie să plece de la valorile familiei tradiționale: căsătorie cu mai mulți copii; armonie; bună înțelegere; educație solidă dată copiilor; respectul valorilor religioase; identificarea cu marile evenimente ale țării și cultul eroilor. El știe că fiecare gest al său, fiecare acțiune a sa erau analizate și apreciate în funcție de acești vectori ai moralității. Oricât de democratic ar fi un regim, nu cade bine ca un rege sau un președinte, o regină sau o șefă de guvern, divorțați / divorțate să fie văzuți / văzute la un bar de noapte distrându-se cu necunoscuți. Nu cade bine la imagine, căci eticheta, protocolul, viața de familie sunt ele însele sursă de prestigiu.

Putere și sex

Relația afectivă fundamentală -dragostea- cunoaște în lumea politică forme complexe de degradare, fiind confundată cu una din componentele sexului biologic: dorință, atracție, posesie, plăcere etc. Definițiile oficiale și școlare nu reușesc să surprindă profunzimea și noblețea acestui sentiment care ne ridică din planul contingentului într-un plan superior. Însă la oamenii politici, între lupta pentru putere și chemarea tulburătoare a iubirii se observă un raport de contrarietate. Puterea subsumează și controlează totul, reduce totul la voința și la imperativele sale, grație relațiilor universale de putere: *dominație- supunere* și *comandă-ascultare*. Între glasul inimii și rațiunea de stat, între datoria morală și sentimentele

personale, omul politic trebuie să aleagă, adeseori contra voinței sale, dacă nu vrea să fie eliminat el însuși din cursa pentru putere, cu consecințe dureroase pe plan psihologic și comportamental.

Căci dragostea nu reprezintă doar „un aspect central al ființei noastre” (nefericită formulare, n. ns.), ci și vocația spirituală de a trăi în comuniune cu ceilalți și prin aceasta de a se apropia de Dumnezeu. „Ea ne arată că suntem incompleți și că suntem făcuți pentru a avea legături cu ceilalți. Suntem făcuți pentru a trăi în comuniune, nu în izolare. Din punct de vedere teologic, sexualitatea este un mod ingenios prin care Dumnezeu ne cheamă să intrăm în comuniune cu alții”.¹⁶ Sexualitatea noastră este o dovadă că suntem făcuți după chipul lui Dumnezeu: „noi suntem făcuți pentru a intra în relație cu cineva și natura lui Dumnezeu este relație. Fondul acestei Relații, între persoanele divine ale Sfintei Treimi și, potențial, între persoanele omenești este iubirea”.¹⁷

Ipoteza de la care plecăm în elaborarea acestei lucrări este că între sex sau dragostea biologică și puterea politică sunt legături complexe, indiferent de timp, de loc, regim politic sau formă de guvernământ. Datorită prezenței insidioase a relațiilor de putere care condiționează și cauționează libertatea de manifestare și puritatea acestui sentiment putem vorbi de o relație specială dintre sex și politică. Politicul reprezintă o structură imanentă a spiritului uman, un concept-greblă care înglobează toate determinațiile puterii și influenței. Ca semnificație esențială a acestor determinații, politicul își trage forța din capacitatea de conversie a instinctului de dominare în relația fundamentală a puterii: dominație-supunere, prezentă în lanțul trofic al vieții. La rândul lui, instinctul de dominație

¹⁶ A. Kosnik et alții (eds.) *Human Sexuality; New Directions in Catholic Thought*. London, Search Press, 1977. P. 85.

¹⁷ Thatcher, Adrian, *Descatușarea sexului: o perspectivă creștină asupra sexualității*. Ediția a II-a, Editura Polimark, București, 1995, p. 78.